

A 19. századi pozitívista protestáns egyháztörténet egyik kultúrpolitikailag indokolt kifejezése a „vértelen ellenreformáció” fogalma, melyek újraértelmezését tűzte ki célul ez a tudományos tanácskozás. A felekezeti dominanciájú megközelítésnek az 1948 utáni politikai berendezkedés nem hagyott tért, s a jelenlegi objektívként tételezett tudományos megközelítés sem tekinti támpontnak a korszak vizsgálatához. Az elsődlegesen az 1681 és 1781 közti időszaknak a vallási homogenitásra törekvő Habsburg állam és a birodalomban domináns pozíciójú katolikus felekezet részéről megnyilvánult a protestáns felekezet elnyomására értett fogalom magában foglal számos (politikai, államelméleti, diplomáciai, közéleti etc.) jelenséget, s külön-külön is érdemes a vizsgálatra. A rövid 18. század hazai vallási világának modern, a pozitívista egyöntetűség helyett kínálkozó leírására az elmúlt 20 évben számos új forrás és azt elemző írás jelent meg, nem nélkülözve kutatómódszertani meglátásokat sem. Ez a helyzet hívta életre ezt a tanácskozást.

A tudományos tanácskozás az MTA BTK Lendület *Hosszú reformáció Kelet-Európában (1500-1800) Kutatócsoport*, a KGRE *Reformáció Öröksége Műhelye* és a Sárospataki Református Kollégium intézményei szervezésében valósul meg. A szállást és a fogadást a Teológia, az étkezést a Gyűjtemények biztosítja. A rendezvény ideje alatt megtekinthető 18–19. századi sárospataki iratokból rendezett kamarakiállítás a Levéltár szervezésében jött létre.

Szervező: Csorba Dávid (+36-70/333-8684)
Technikai koordinátor (szállás, étkezés, úti számla):
Csorba Dávidné Andi (+36-70/333-8683)

Károli Gáspár Református Egyetem
Egyház és Társadalom Kutatóintézet
Reformáció Öröksége Műhely

Sárospataki
Református Kollégium
Tudományos Gyűjteményei

A „VÉRTELEN ELLENREFORMÁCIÓ”

tudományos tanácskozás

Sárospataki Református Teológiai Akadémia
2019. FEBRUÁR 7– 8.

PROGRAM

FEBRUÁR 7. CSÜTÖRTÖK (SZIKSZAI TEREM)

11.00–13.00 regisztráció (Szikszai-terem), szállás elfoglalása (Bethlen Kollégium), ebéd (Mudrány étterem), gyülekező (Zsibongó)

13.00–13.20 megnyitó

Igei köszöntő: **dr. Füstí-Molnár Szilveszter** (SRTA, rektor)

Szakmai megnyitó: **dr. hab. Dienes Dénes** (SRKTGY, Gyűjteményi igazgató)

A korszakhatár értelmezése

13.20–14.50 (a szekció elnöke: Dienes Dénes)

főelőadó: **Mihalik Béla Vilmos** (Jezsuita Levéltár és RtK): *Az 1681. évi vallásügyi cikkelyek alkalmazása a gyakorlatban (Az Erdődy–Draskovich és a Csáky-féle királyi vallásügyi bizottságok működése)*

korreferátumok:

Varga Bernadett (OSZK): *A korszak nyomdatörténeti vetülete: kegyesség történeti sikerkiadványok*

Imre Mihály (DE): *Sion Siralma – a 18. századi mártírológia és hitvédelem egy változata*

Ugrai János (EKE): *A Türelmi Rendelet előtt és után – az újraindulás nevelés- és társadalomtörténeti aspektusai*

14.50–15.20 szünet (Zsibongó)

Az ellenreformáció helytörténeti források alapján

15.20–17.20 (a szekció elnöke: Szabadi István)

főelőadó: **Dienes Dénes** (SRKTGY): *Tartható-e még a vértelen ellenreformáció fogalma?*

korreferátumok:

Kónya Annamária (Eperjesi Egyetem): *Rekatolizáció Sáros vármegyében a 18. században Héthárs mezőváros példáján*

Tasi Réka (ME): *Lelki Szem-gyógyító: hitvita Kassán a 18. század első felében*

Kónya Péter (Eperjesi Egyetem): *A sikertelen ellenreformáció esetei Felső-Magyarországon*

Ősz Sándor Előd (ERE Levéltár): *Templomfoglalások Erdélyben s Partiumban*

17.20–17.40 szünet (Zsibongó)

17.40–18.00 könyvbemutató. *A Tiszáninnen Református Egyházkerület története*, szerk. Dienes Dénes, (1.) Dienes Dénes: *A kezdetektől a Türelmi Rendeletig*; Sárospatak, Hernád, 2017, 506 p.; (2.) Ugrai János: *A türelmi páténstól a protestáns páténsig*, Sárospatak, Hernád, 2017, 300 p.

A köteteket bemutatja **dr. hab. Szabadi István** (DE, TTREL) levéltár-igazgató, egyháztörténész.

18.00–19.00 fogadás (Tolnai-terem, szerv. Götz pincészet)

19.30–21.00 borospince látogatás (Simkó pincészet)

FEBRUÁR 8. PÉNTEK (SZIKSZAI TEREM)

8.30–9.00 gyülekezés, reggeli (Mudrány-étterem), gyülekező (Zsibongó)

Nemzetközi hungarológiai források nézőpontja

9.00–10.30 (a szekció elnöke: Kónya Péter)

főelőadó: **Csepregi Zoltán** (EHE): *Bécsi követségi prédikátorok jelentései (kb.1710–50)*

korreferátumok:

Bujtás László Zsigmond (Bp.): *Magyar protestánsok kísérletei Hollandia közvetítésének megérésére szabad vallásgyakorlatuk biztosítása és sérelmeik orvoslása érdekében*

Csorba Dávid (SRTA/KGRE): *Exulok zürichi kérvényei*

Forók Attila (EKE): *18. századi magyar protestáns viszonyok a hallei Franckesche Stiftungen történeti gyűjteményei alapján*

10.30–10.50 szünet (Zsibongó)

Módszertani kérdések a hazai levéltári gyűjtemények nézőpontjából

10.50–12.30 (a szekció elnöke: Ősz Sándor Előd)

főelőadó: **Hegyí Ádám Alex** (SZTE): *Közigazgatási, földesúri és egyházi iratok a 18. századi református egyháztörténet szolgálatában*

korreferátumok:

Jakab Réka (MNL, Veszprém): *Protestáns felekezetekre vonatkozó forrástípusok a vármegyei levéltárban Veszprém és Fejér megye példáján*

Szabadi István (TTREL): *A TTRE igazgatása és az esperesi vizitációk a 18. században*

Szatmári Judit (DMREL): *A DMREK Ráday Gyűjteményének 18. századi forrásai*

Tóth Levente (BBTE): *Református egyházközségi dokumentumok Erdélyben a 18. században*

12.30–13.30 kerekasztal beszélgetés

13.30 a konferencia zárása (**Dienes Dénes**)

13.30–14.30 ebéd (Mudrány-étterem)